

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

26. října 2006^{*}

Ve věci C-275/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Verwaltungsgericht Sigmaringen (Německo) ze dne 12. května 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 6. července 2005, v řízení

Alois Kibler jun.

proti

Land Baden-Württemberg

za přítomnosti:

Manfreda Otta,

Konrada Leiprechta,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Schieman, a M. Ilešič (zpravodaj), soudci,

^{*} Jednací jazyk: němčina.

generální advokátka: C. Stix-Hackl,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za německou vládu M. Lummou a C. Schulze-Bahr, jako zmocněnci,
- za Komisi Evropských společenství C. Cattabriga a F. Erlbacherem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 18. května 2006,

vydává tento

Rozsudek

- ¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 7 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 857/84 ze dne 31. března 1984, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro dávku uvedenou v článku 5c nařízení (EHS) č. 804/68 o společné organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky (Úř. věst. L 90, s. 13), ve znění nařízení Rady (EHS) č. 590/85 ze dne 26. února 1985 (Úř. věst. L 68, s. 1, dále jen „nařízení č. 857/84“)

a čl. 7 prvního pododstavce bodů 2, 3 a 4 nařízení Komise (EHS) č. 1546/88 ze dne 3. června 1988, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro doplňkovou dávku uvedenou v článku 5c nařízení (EHS) č. 804/68 (Úř. věst. L 139, s. 12).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi A. Kiblerem jun. (dále jen „žalobce v původním řízení“), podle zemědělské nájemní smlouvy nájemce K. Leiprechta (dále jen „pronajímatel“), a Land Baden-Württemberg (dále jen „žalovaná v původním řízení“) ve věci převodu referenčního množství mléka po dobrovolném ukončení uvedeného nájmu na pronajímatele, který není sám producentem mléka nebo mléčných výrobků. Vedlejšími účastníky na podporu Land Baden-Württemberg jsou M. Ott, podnájemce žalobce v původním řízení, a pronajímatel.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Článek 7 nařízení č. 857/84, který byl platný v okamžiku rozhodném z hlediska skutečností v původním řízení, stanoví:

„1. V případě prodeje, pronájmu nebo převodu podniku v rámci dědictví se odpovídající referenční množství převede zcela nebo zčásti na nabyvatele, nájemce nebo dědice v souladu s pravidly, jež budou stanovena.

V případě převodu pozemků veřejným orgánům nebo z důvodu veřejného zájmu, aniž by byl dotčen odst. 3 druhý pododstavec, mohou členské státy stanovit, že se

celé referenční množství nebo jeho část odpovídající podniku nebo jeho části, která je předmětem převodu, přidělí odstupujícímu producentovi, pokud má v úmyslu pokračovat v produkci mléka.

[...]“ *(neoficiální překlad)*

4 Článek 12 uvedeného nařízení upřesňuje:

„Podle tohoto nařízení se rozumí:

[...]

d) „zemědělským podnikem“ soubor produkčních jednotek spravovaných producentem, které se nacházejí na zeměpisném území Společenství.“ *(neoficiální překlad)*

5 Podle čl. 7 prvního pododstavce nařízení č. 1546/88:

„Pro použití článku 7 nařízení (EHS) č. 857/84, a aniž by byl dotčen odstavec 3 uvedeného článku, se referenční množství producentů a odběratelů, v rámci vzorců A a B, a producentů prodávajících k přímé spotřebě převedou za následujících podmínek:

1) v případě prodeje, nájmu nebo převodu celého podniku v rámci dědictví se příslušné referenční množství převede na producenta, který přebírá podnik;

- 2) v případě prodeje, nájmu nebo převodu jedné nebo více částí podniku v rámci dědictví se příslušné referenční množství rozdělí mezi producenty, jež převzali podnik, v závislosti na ploše používané pro produkci mléka nebo podle jiných objektivních kritérií stanovených členskými státy. Členské státy mohou nezohlednit převáděné části, jejichž plocha použitá pro produkci mléka je nižší než minimální plocha, kterou stanovily. Část referenčního množství, která odpovídá této ploše, může být jako celek připojena k rezervě;
- 3) ustanovení bodů 1 a 2 a čtvrtého pododstavce se použijí, v souladu s jednotlivými vnitrostátními právními úpravami, analogicky na jiné případy převodu, které mají pro producenty srovnatelné právní účinky;
- 4) pokud jsou použita ustanovení čl. 7 odst. 1 druhého pododstavce a odst. 4 nařízení (EHS) č. 857/84, týkající se jednak převodu pozemků veřejným orgánům nebo z důvodu veřejného zájmu a jednak případu zemědělských nájmu, jejichž doba trvání uplyne bez možnosti prodloužení za srovnatelných podmínek, celé referenční množství nebo jeho část odpovídající podniku nebo jeho části, která je předmětem buď převodu, nebo neprodlouženého nájmu, se přidělí dotyčnému producentovi, pokud má v úmyslu pokračovat v produkci mléka, za podmínky, že součet takto přiděleného referenčního množství a množství odpovídající podniku, který přebírá nebo ve kterém bude pokračovat ve výrobě, není vyšší než referenční množství, jež měl k dispozici před převodem nebo uplynutím nájmu.

Členské státy mohou použít ustanovení bodů 1, 2 a 4 na převody uskutečněné během referenčního období.

V případě použití čl. 7 odst. 3 prvního pododstavce nařízení (EHS) č. 857/84 a v mezích stanovených uvedeným ustanovením mohou členské státy měnit část referenčního množství připojeného k rezervě podle kritérií týkajících se velikosti dotčených podniků.

Referenční množství odpovídající podniku nebo jedné či několika částem podniku, které nabyvatel, nájemce nebo dědic nehodlá používat pro produkci mléka, může být připojena k rezervě.“ *(neoficiální překlad)*

- 6 Podle čl. 7 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 3950/92 ze dne 28. prosince 1992, kterým se zavádí doplňková dávka v odvětví mléka a mléčných výrobků (Úř. věst. L 405, s. 1):

„Referenční množství, kterým zemědělský podnik disponuje, se v případě prodeje, nájmu nebo dědictví převede spolu s daným podnikem, na producenty nabyvatele, v souladu s pravidly, jež členské státy stanoví s přihlédnutím k plochám užívaným k produkci mléka nebo k jiným objektivním kritériím, případně na základě dohody mezi dotčenými stranami. Ta část referenčního množství, která případně není převedena spolu se zemědělským podnikem, se připojí k vnitrostátní rezervě.

[...]“ *(neoficiální překlad)*

Vnitrostátní právní úprava

- 7 Článek 7 Milchgarantiemengenverordnung (nařízení o zaručeném množství mléka), „Prodej. Pronájem. Dědictví“, stanoví:

„V případě nájmu nebo prodeje celého podniku nebo jeho části mezi příbuznými nebo manžely, v případě převzetí na základě nástupnictví za stálého pokračování v činnosti podniku a v případě převodu celého podniku nebo jeho části v rámci právního nástupnictví na základě zákona nebo závěti se ustanovení právních předpisů uvedených v článku 1 za účelem převodu referenčního množství použijí také tehdy, pokud se převod uskutečnil mezi 1. lednem 1983 a 1. dubnem 1984.

(1a) Pokud je podnik zcela převeden, postoupen či vrácen na základě kupní nebo nájemní smlouvy, je převedené referenční množství v rozsahu, v jakém bylo přiděleno v souladu s čl. 3a odst. 1 posledním pododstavcem a odst. 3 první větou druhou variantou nařízení (EHS) č. 857/84, uvolněno ve prospěch Spolkové republiky Německo za předpokladu, že k převodu došlo před uplynutím lhůty za tímto účelem stanovené právními předpisy uvedenými v článku 1.

(2) Pokud jsou části podniku používané k produkci mléka převedeny nebo postoupeny na základě kupní či nájemní smlouvy po 1. dubnu 1984, je na kupujícího nebo nájemce, aniž by byl dotčen odstavec 3, převedena také část referenčního množství poměrně odpovídající převedené či postoupené části, maximálně však 12 000 kg/ha.

[...]

(3a) Pokud jsou části podniku používané k produkci mléka vráceny pronajímateli po 30. září 1984 v souladu s nájemní smlouvou uzavřenou před 2. dubnem 1984, nepřevádí se do výše 5 hektarů vrácené plochy žádné referenční množství [...] Převod referenčního množství v souladu s první větou se netýká referenčních množství, která byla uvolněna a poskytnuta nájemci na základě ustanovení čl. 2a odst. 4 páté věty ve spojení s čl. 2a odst. 3 Milchaufgabevergütungsgesetz.

(3b) Pokud jsou části podniku vráceny pronajímateli po 30. červnu 1986 v souladu s nájemní smlouvou uzavřenou po 1. dubnu 1984, je referenční množství, jehož převod byl schválen v souladu s čl. 9 odst. 2 první větou bodem 3 při postoupení pronajatého majetku, převedeno v rozsahu, v jakém nebylo před zpětným postoupením pronajatého majetku odebráno nebo uvolněno proti platbě za konečné postoupení produkce mléka; lze však převést pouze referenční množství, na které má pronajímatel před zpětným postoupením ještě právo.

(4) Odstavce 1 až 3 se rovněž použijí na právní vztahy, které mají srovnatelné právní účinky.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 8 Pronajímatel pronajal v roce 1980 otci žalobce v původním řízení 4,01 hektarů louky určené k produkci mléka. Uvedený žalobce, který mezitím nabyl dědictví po svém otci, zemědělský nájem dne 30. listopadu 1992 ukončil.

- 9 Pronajímatel poté tuto louku pronajal třetí osobě, která nebyla producentem mléka.
- 10 Pronajímatel požádal v roce 2002 Amt für Landwirtschaft, Landschafts- und Bodenkultur Ravensburg (Úřad pro zemědělství, dále jen „ALLB“), aby mu vydal osvědčení o podílu referenčního množství mléka, který mu náleží z důvodu vrácení majetku v listopadu 1992. Ve své žádosti upřesnil, že sám není producentem mléka, a dodal, že nemá v úmyslu takovou činnost zahájit.
- 11 V roce 2003 vydal ALLB pronajímateli osvědčení, ve kterém jednak určil, že mu z důvodu vrácení 4,0166 hektarů louky využitě k produkci mléka od 1. dubna 2003 náleží referenční množství ve výši 4 391,28 kg na jeden hektar, a jednak přechodně osvědčil referenční množství dodávky 11 817 kg s referenčním obsahem tuku 4,08%.
- 12 Žalobce v původním řízení a pronajímatel podali proti uvedenému osvědčení oddělené stížnosti, zatímco M. Ott zaslal ALLB dopis, ve kterém posledně uvedenému oznámil, že referenční obsah tuku byl stanoven nesprávně.
- 13 Regierungspräsidium Tübingen zamítlo rozhodnutím ze dne 27. dubna 2004 stížnost žalobce v původním řízení, kterou zpochybnil osvědčení vydané pronajímateli. Na podporu svého rozhodnutí zaprvé uvedl, že posouzení projednávané věci se musí zakládat na právních pravidlech Společenství platných k 30. listopadu 1992, tedy nařízení č. 857/84. Krom toho upřesnilo, že rozsudek ze dne 20. června 2002 (Thomsen, C-401/99, Recueil, s. I-5775) se netýká výkladu nařízení č. 857/84, a nemůže tedy být v projednávaném případě použit.

14 Žalobce v původním řízení podal proti tomuto rozhodnutí žalobu u Verwaltungsgericht Sigmaringen. Na podporu své žaloby uplatňoval, že v okamžiku vrácení dotčené louky nebyli ani pronajímatel, ani právní nástupce žalobce v původním řízení producenty mléka. Podle něj musí být čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 vykládán v souladu s výše uvedeným rozsudkem Thomsen, neboť z obecného smyslu a cíle právní úpravy týkající se doplňkové dávky pro mléko vyplývá, že referenční množství může být přiděleno zemědělci pouze tehdy, pokud je producentem. Ačkoli se výše uvedený rozsudek Thomsen týká výkladu nařízení č. 3950/92, neliší se pojem „producent“, který toto nařízení používá, od pojmu uvedeného v nařízení č. 857/84. V poslední řadě navrhl zrušit rozhodnutí ALLB a Regierungspräsidium Tübingen.

15 Žalovaný v původním řízení navrhl žalobu zamítnout. Upřesnil, že podle nařízení č. 857/84 není to, aby byl nabyvatel referenčního množství producentem mléka, určující, v případě že došlo k ukončení nájemní smlouvy. Požadavek, aby byl nabyvatel referenčního množství producentem mléka, se poprvé objevil až v čl. 7 odst. 2 nařízení č. 3950/92. Podle relevantní judikatury Soudního dvora a judikatury Bundesverwaltungsgericht musí být mimoto zemědělci producenty mléka pouze v okamžiku přidělení referenčního množství.

16 Za těchto podmínek se Verwaltungsgericht Sigmaringen rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je vnitrostátní právní úprava, v souladu se kterou přechází při vrácení pronajaté části podniku referenční množství odpovídající ploše nájemcova podniku použité pro produkci mléka spolu s částí podniku, jež mu byl vrácen, zpět na pronajímatele, i v případě, že tento pronajímatel v okamžiku vrácení již není

producentem mléka, již nezamýšlí převzetí takové produkce a nemá v úmyslu tuto zemědělskou plochu pronajmout dalšímu producentovi mléka, v souladu s čl. 7 odst. 1 nařízení [...] č. 857/84 [...] a s čl. 7 prvním pododstavcem body 2, 3 a 4 nařízení [...] č. 1546/88?

- 2) V případě záporné odpovědi na první otázku: je vnitrostátní právní úprava, v souladu se kterou zůstává referenční množství v případě ukončení nájemní smlouvy v plné výši nájemci této části podniku, i v případě, že nájemní vztah byl ukončen dobrovolně, v souladu s čl. 7 odst. 1 nařízení [...] č. 857/84 [...] a s čl. 7 odst. 4 nařízení [...] č. 1546/88?“

K první otázce

- ¹⁷ Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda podle čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 a čl. 7 prvního pododstavce bodů 2, 3 a 4 nařízení č. 1546/88 v případě vrácení pronajaté části podniku může náležet referenční množství připadající na tuto část pronajímateli, přestože již není producentem mléka, nemá v úmyslu takovou činnost vykonávat a nezamýšlí tuto zemědělskou plochu pronajmout dalšímu producentovi mléka.

- ¹⁸ Je třeba bez dalšího připomenout, že dne 30. listopadu 1992, tedy v den, kdy byl ukončen nájem v původním řízení, nebyl již pronajímatel producentem mléka, neměl v úmyslu takovou činnost vykonávat a nezamýšlel ani pronajmutí této zemědělské plochy dalšímu producentovi mléka.

- 19 Je proto namístě přezkoumat, zda může za těchto okolností referenční množství spojené s dotčeným podnikem nicméně přejít na pronajímatele na základě právní úpravy Společenství použitelné v době rozhodné z hlediska dotčených skutečností v původním řízení.
- 20 Je třeba připomenout, že nařízení č. 1546/88 je prováděcím opatřením k nařízení č. 857/84, jež musí být vykládáno v souladu s ním, ačkoli ve smyslu čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 bude toto opatření zavedeno „v souladu s pravidly, jež budou stanoveny“. V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 7 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 857/84 neuvádí pojem „producent“, tento pojem se však objevuje v čl. 7 prvním pododstavci bodech 2, 3 a 4 nařízení č. 1546/88.
- 21 Mimoto je třeba podotknout, že jednak z obecné systematiky právní úpravy Společenství v oblasti doplňkové dávky pro mléko, jejíž je nařízení č. 857/84 nedílnou součástí, vyplývá, že referenční množství může být přiděleno zemědělskému podnikateli pouze za předpokladu, že je producentem mléka (rozsudek ze dne 15. ledna 1991, Ballmann, C-341/89, Recueil, s. I-25, bod 9), a jednak, že Soudní dvůr potvrdil tuto zásadu ve své judikatuře vydané po změnách, které přineslo nařízení č. 857/84, když opětovně rozhodl, že v případě převodu již přiděleného referenčního množství musí být nabyvatel, který přebírá pozemky, producentem, aby na něj mohlo být převedeno s nimi spojené referenční množství (viz zejména rozsudky ze dne 17. dubna 1997, EARL de Kerlast, C-15/95, Recueil, s. I-1961, bod 24, a výše uvedený rozsudek Thomsen, bod 33). Výslovný odkaz na pojem „producent“ v čl. 7 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 857/84 tedy nelze vyžadovat.
- 22 Tento výklad není nijak vyvrácen argumenty německé vlády, podle nichž je jednak referenční množství vždy převáděno spolu s podnikem i tehdy, pokud pronajímatel

není producentem, ledaže by členské státy využily možnosti přidělit ve smyslu čl. 7 odst. 4 nařízení č. 857/84 celé nebo část referenčního množství odstupujícímu nájemci a jednak ve věci, ve které byl vydán rozsudek Wachauf ze dne 13. července 1989 (5/88, Recueil, s. 2609), nebyl pronajímatel, který převzal podnik, producentem. Z pojmu „zemědělský podnik“ uvedeného v čl. 12 odst. 1 písm. d) nařízení č. 857/84 přitom vyplývá, že Soudní dvůr mimoto v bodu 11 výše uvedeného rozsudku Wachauf vyložil, že pro účely uvedeného nařízení se zemědělským podnikem rozumí soubor produkčních jednotek spravovaných producentem. Vzhledem k tomu, že tentýž pojem je uveden v čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 a čl. 7 prvním pododstavci bodech 2, 3 a 4 nařízení č. 1546/88, je namístě vykládat uvedená ustanovení jednotně. Mimoto je nutno konstatovat, že uvedená ustanovení je třeba vykládat v zájmu právní jistoty jednotně, jelikož tato ustanovení sledují stejný cíl a jelikož druhé ustanovení je prováděcím opatřením prvního.

- 23 Vzhledem k tomu, že nařízení č. 857/84 a č. 1546/88 stanoví, že převod referenčního množství musí být vždy uskutečněn mezi producenty a vztahovat se na mlékárenský podnik, nemůže být tedy připuštěna výslovná odchylka od čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 týkajícího se převodu referenčního množství do vnitrostátní rezervy nebo na jinou osobu, než pronajímatele, tak jak je navrhována německou vládou.

- 24 S přihlédnutím k předcházejícím úvahám je třeba odpovědět na otázku tak, že čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 a čl. 7 první pododstavec body 2, 3 a 4 nařízení č. 1546/88 musí být vykládány v tom smyslu, že v případě vrácení pronajaté části podniku nemůže být k ní náležející referenční množství převedeno na pronajímatele, pokud není producentem mléka, nezamýšlí vykonávat takovou činnost a nemá v úmyslu pronajmout dotčený podnik dalšímu producentovi mléka.

Ke druhé otázce

- 25 Svou druhou předběžnou otázkou se předkládající soud táže, zda čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 a čl. 7 první pododstavec bod 4 nařízení č. 1546/88 brání tomu, aby referenční množství zůstalo při ukončení zemědělského nájmu nájemci, pokud nájem ukončil dobrovolně.
- 26 Jak konstatoval předkládající soud, žalobce v původním řízení nemůže požívat ochrany stanovené v čl. 7 první pododstavci bodu 4 nařízení č. 1546/88, jelikož nájemní smlouva byla ukončena dobrovolně. Jak podotýká generální advokátka v bodu 32 svého stanoviska, nelze s ohledem na projednávaný případ použít žádné ustanovení dotčených nařízení umožňující, aby referenční množství zůstalo při ukončení nájmu nájemci. Jelikož dotčené referenční množství nelze přidělit, musí být, jak uvedla německá vláda a Komise, připojeno k vnitrostátní rezervě.
- 27 Tento závěr není, jak podotkl sám předkládající soud, v rozporu se základním právem na vlastnictví, neboť vlastnické právo zaručené právním řádem Společenství nezahrnuje právo na zpeněžení takové výhody, jako je referenční množství přidělené v rámci společné organizace trhu, která nevyplývá ani z vlastního majetku, ani z profesionální činnosti dotčené osoby (rozsudek ze dne 24. března 1994, Bostock, C-2/92, Recueil, s. I-955, bod 19).
- 28 S ohledem na tyto úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 7 odst. 1 nařízení č. 857/84 a čl. 7 první pododstavec bod 4 nařízení č. 1546/88 brání tomu, aby referenční množství zůstalo při ukončení zemědělského nájmu nájemci, pokud nájemce ukončil nájem dobrovolně.

K nákladům řízení

- ²⁹ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 7 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 857/84 ze dne 31. března 1984, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro dávku uvedenou v článku 5c nařízení (EHS) č. 804/68 o společné organizaci trhu s mlékem a mléčnými výrobky, ve znění nařízení Rady (EHS) č. 590/85 ze dne 26. února 1985, a čl. 7 první pododstavec bodů 2, 3 a 4 nařízení Komise (EHS) č. 1546/88 ze dne 3. června 1988, kterým se stanoví prováděcí pravidla pro doplňkovou dávku uvedenou v článku 5c nařízení (EHS) č. 804/68, musí být vykládány v tom smyslu, že v případě vrácení pronajaté části podniku nemůže být k ní náležející referenční množství převedeno na pronajímatele, pokud není producentem mléka, nezamýšlí vykonávat takovou činnost a nemá v úmyslu dotčený podnik pronajmout dalšímu producentovi mléka.
- 2) Článek 7 odst. 1 nařízení č. 857/84, ve znění nařízení č. 590/85, a čl. 7 první pododstavec bod 4 nařízení č. 1546/88 brání tomu, aby referenční množství zůstalo při ukončení zemědělského nájmu nájemci, pokud nájemce ukončil nájem dobrovolně.

Podpisy.